

BROER INTERVIEWT BROER

Ofwel: de journalist gaat een goed gesprek aan met de burgemeester. Voormalig ED-verslaggever Jan van Gijzel (rechts) praat en stoeit met Eindhoven's burgemeester Rob van Gijzel over het leven van zijn jongste broer: zijn afkomst, zijn jeugd, zijn familie, zijn vertrek uit en terugkeer naar Eindhoven en veel meer. Maar ook veel niet, want de klok was onverbiddelijk.

TEKST: JAN VAN GIJZEL FOTO'S: GERARD VAN HAL

ROB VAN GIJZEL

'IK HEB GEEN LAST VAN STRESS'

Eigenlijk vraag ik me af of ik me zorgen moet maken over onze Rob. Want als ik met hem een afspraak voor dit verhaal probeer te maken, schrik ik van zijn agenda. Zijn secretaresse Samantha had een uurtje ergens tussen de middag voor dit interview uitgetrokken. Veel te kort om een vol leven de revue te laten passeren, vind ik. „Rob, ik wil drie, vier uur met jou bomen aan je keukentafel”, zo houd ik hem voor. „Onmogelijk”, reageert hij. Hoezo onmogelijk? We hebben nog zes weken de tijd! En dan neemt hij 's avonds laat, net terug van een SRE-vergadering, zijn agenda minutieus met me door. Alleen zaterdag 2 juni heeft hij tijd. Maar helaas, dan moet ik nog terugkeren van een paar dagen Lissabon. Uiteindelijk kan ik door wat schuiven in zijn agenda anderhalf uur bij mijn broer terecht.

Rob bevestigt mijn indruk dat de druk op zijn agenda erg groot is. Maar hij wil niet dat ik me zorgen over hem maak. „Nee, het is momenteel veel minder erg dan in de beginperiode van mijn burgemeesterschap. Toen moest ik naast de normale zaken ook de dingen oppakken die mijn voorganger had laten liggen. Die dacht: 'Dat moet mijn opvolger maar doen'. Daarbij komt dat je de gemeentelijke organisatie moet leren kennen en dat de stad je wil zien. De eerste twee jaar waren ontzettend zwaar, vooral fysiek. Ik maakte werkweken van honderd uur, maar gelukkig heb ik geen last gehad van stress. Mijn probleem was eerder dat ik mijn gezin, familie en vrienden tekort deed. Ik heb daarom geleerd toch momenten voor mezelf te kiezen en daarop mijn agenda in te richten.” Dat laatste is voor mij herkenbaar. Echtgenote Irene heeft familieleden namelijk

bij herhaling laten weten bijzondere gebeurtenissen tijdig te melden, want dan laat zij de secretaresse Rob's agenda blokken. En dat lukt tot nu toe uitstekend.

Behalve voor dit gesprek dan. Ik heb 71 onderwerpen genoteerd, die in zijn en ons leven en rol hebben gespeeld. „Dat gaan we in anderhalf uur niet halen”, zegt Rob al op voorhand als hij de lijst vluchtig doorneemt. En dan ziet hij 'Tante Bouk'. „Wat moet ik daar nu mee”, vraagt hij. Tante Bouk, de oudste zus van ons ma en woonachtig in Rotterdam, blijkt achteraf een ziener te zijn geweest. Als ze in Eindhoven was, hield ze mij - een jongen van tien, twaalf jaar - altijd voor: 'Jij wordt later burgemeester van Eindhoven.' Ze had buiten Rob gerekend.

IK WILDE ONZE ROB NOUD NOEMEN, NAAR DE BESTE SPITS VAN EINDHOVEN OOI

wRob groeide op in een gezin van vijf kinderen: Willem (1942), Bert (1945), Jan (1947), Margriet (1950) en Rob (1954) zelf. Onze ouders waren Jan Antonius van Gijzel (1915) en Annie van Gijzel-Zwiers (1918). Als het aan mij had gelegen, had Rob Noud geheten. Ons pa kwam op 29 juni 1954 uit het Diaconessenhuis naar het huis van oma

Zwiers, bij wie Bert en ik logeerden. „Jullie hebben er een broertje bij. Hoe moet hij gaan heten”, vroeg hij ons. „Noud van Melis”, riep ik hard en spontaan, denkend aan de beste spits die Eindhoven-voetbal ooit heeft voortgebracht. „Jij kwam daarop, omdat Eindhoven de week ervoor landskampioen was geworden”, weet Rob uit overlevering. Zoals hij ook gehoord heeft, dat pa's jongste zus Mien ingreep. Die zei: „Noem hem maar gewoon Rob.”

De roots van de familie liggen in de Harmoniestraat. Op nummer 20, pal naast het huis van opa en oma Van Gijzel. De straat bestaat niet meer en de woningen zijn gesloopt. Op die plek mondt de Boschdijk nu uit op de Fellenoord. Rob kan zich er niets van herinneren, want hij was twee jaar toen we naar de Piuslaan verhuisden. „Ik weet nog wel als we daar op bezoek gingen, dat opa altijd tegen me zei: 'We gaan de boer oplazen'. Ik had en heb nu nog geen enkel benul van wat hij bedoelde. Ik was zes jaar toen hij in de voorkamer op zijn sterfbed lag en ik dacht: 'Dit is mijn laatste kans'. Dus vroeg ik: 'Opa, gaan we de boer nog oplazen?' Het is er niet meer van gekomen.”

Niettemin heeft opa Willem een belangrijke rol gespeeld in het leven van Rob. Opa was de eerste Van Gijzel die zich actief met politiek ging bezighouden. „Hoewel katholiek was opa in 1931 een van de eerste SDAP'ers in de Eindhovense gemeenteraad, bij de socialisten dus. Dat werd niet op prijs gesteld door pastoor Peters van de St. Antoniusparochie. Hij eiste dat oma bij hem wegging. Dat heeft ze dus niet gedaan. Maar ze heeft vanaf die dag haar ouders en zusters nooit meer gezien. Dat waren echte katholieken, die het volstrekt

eens waren met pastoor Peters. En ons pa was ook nog naar de parochie genoemd: Jan Antonius.”

Rob herinnert zich dat tante Mien hem in april 2008 belde met de woorden: ‘Wat zou opa trots geweest zijn, als hij had meegemaakt dat jij burgemeester werd. Zijn kleinzoon!’ „Hij had dan ook kunnen ervaren wat er in drie generaties kan gebeuren. Opa werd op politieke gronden verguisd, maar twee generaties verder is zijn kleinzoon burgemeester. Zo snel kan het gaan met integratie, zeker in deze stad. Eindhoven is groot geworden door mensen van buiten, net zoals New York. Mensen zijn hier tolerant. Je kunt zo aanhaken en dat is zeker niet het geval in alle steden in het zuiden. En het is ook heel anders in vergelijking met Den Haag, waar we geruime tijd gewoond hebben. Hier maak je mee dat de caissière in de supermarkt vraagt: ‘Hoe is het met uw schoonmoeder? Ik heb haar al lang niet gezien. En als ik in de tuin sta, dan groeten mensen altijd. Of ze komen een praatje maken. Toen ik in Den Haag eens bij de bushalte iets tegen een mevrouw zei, kreeg ik direct te horen: ‘Heb ik kennis aan u?’” Rob moet er nog hartelijk om lachen.

Als ons pa ter sprake komt, reageert Rob onmiddellijk: „Die man heeft enorm veel gedaan voor de Eindhovense samenleving.” Dat bleek ook wel bij zijn afscheid van Het Vrije Volk. Hij werd toen benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau, omdat hij niet minder dan 48 onbetaalde nevenfuncties had gehad, onder meer op sportief, cultureel en politiek gebied. „Hij heeft die maatschappelijke oriëntatie op de kinderen overgedragen. Dat gaf binnen het gezin af en toe wat spanningen op de lijn, want als we thuis met elkaar in discussie gingen, dan kon het er heftig aan toegaan”, zo herinnert Rob zich.

Anders dan bij zijn kinderen bleef de opleiding van pa beperkt tot de LTS. Rob: „Dat vond ik heel bewonderenswaardig, want hij had twee linkerhanden. Net als jij”, voegt hij er fijntjes aan toe. Maar hij heeft gelijk. En dan, met een big smile: „Weet je nog dat pa een boekenkast had gemaakt, waarin hij de planken niet waterpas kreeg?”

Pa is in de Harmoniestraat opgegroeid in een gezin dat het niet breed had. De socialist

Willem van Gijzel kwam immers niet aan de bak bij het protestantse Philips en al helemaal niet bij katholieke ondernemingen. Hij harkte zijn kostje bij elkaar bij de coöperatieve werkgemeenschap Helpt Elkander, als colporteur bij Het Volk en als verzekeringsagent bij De Centrale. Bovendien was hij lid van het hoofdbestuur van de Vara, maar dat leverde geen cent extra op.

‘ALS WE THUIS IN DISCUSSIE GINGEN, KON HET ER HEFTIG AAN TOE GAAN’

Pa trad voor een groot deel in de voetsporen van opa. Ook aan hem kleefden zaken als SDAP, De Centrale, Vara, NVV en Het Volk. Het kon allemaal niet rood genoeg zijn. Strijdlieiders schalden ‘s ochtends uit de radio. Ons pa schreef voor de oorlog al stukjes voor Het Volk en ook pamfletten, die op de Demer verspreid werden. Na de oorlog werd Het Volk omgedoopt tot Het Vrije Volk,

Rob (links, met gebroken been), Jan en Margriet betreden in 1969 het stadhuis bij het huwelijk van hun broer Bert. FOTO EN FACE

waarvan het eerste exemplaar in maart 1945 in Eindhoven verscheen. Pa wist zich op te werken tot chef van Brabant, Limburg en Zeeland. „Ontzettend knap voor een man zonder opleiding”, zo vindt Rob. Pa heeft het vooral in het begin erg moeilijk gehad. Hij was immers de exponent van een rooie, westerse krant in het katholieke zuiden. Hij heeft menig klap moeten incasseren, zowel fysiek als mentaal. Maar hij ging onversaagd door, waarbij hij kritische stukjes niet uit de weg ging. Rob: „Het leverde hem uiteindelijk alleen maar respect op. Heel knap. Pater Leopold Verhagen kwam bij ons thuis op bezoek en met pater Mijsbergen vormde hij de ‘rooms-rode coalitie’ om geld binnen te halen voor het Labrehuis.”

En dan neemt Rob plotseling de vraagstelling over: „Wat vond pa ervan dat jij bij het Eindhovens Dagblad ging werken? Niet leuk, denk ik.” Ik moet bekennen dat hij inderdaad geprobeerd heeft mij bij Het Vrije Volk binnen te loodsen. In Amsterdam heb ik een gesprek gehad met de secretaris van de hoofdredactie, maar die adviseerde me eerst naar de pas geopende School voor de Journalistiek in Utrecht te gaan. Toen ik in 1969 stage moest gaan lopen, koos ik voor het ED. Lekker dicht bij huis. Dat was van beide kanten zo goed bevallen, dat we er veertig jaar aan vastplakten. „Je bent dus uit conservatisme blijven hangen”, concludeert Rob. Ik kan hem geen ongelijk geven, maar het waren uiteindelijk wel veertig mooie jaren.

Ruim twee jaar geleden overleed ons ma, 92 jaar oud. „Zij was een icoon van haar tijd”, meent Rob. Haar ouders namen de twaalf kinderen in de jaren twintig vanuit het arme Drenthe mee naar Eindhoven, waar Philips vooral meisjes vroeg. Ma en haar zussen kwamen er aan de lopende band terecht: lampen in radio's draaien.

In november 1940 trouwde Annie Zwiers met Jan van Gijzel. Hoewel ze geen cent te makken hadden, werd in 1942 wel zoon Willem geboren. Na de oorlog kwamen er in de tijd van de wederopbouw nog vier kinderen bij. Het was de tijd dat uit de lange broek van pa korte broeken voor de drie oudste zoons werden gemaakt. „En ik kreeg de kleren van zus Margriet”, herinnert Rob zich. „Weliswaar niet de jurkjes, maar wel de jassen. Ik schaamde me er voor, want het

De vijf kinderen Van Gijzel in 1957 in de Piuslaan: Margriet, Jan, Willem met de driejarige Rob en Bert (vlnr).

waren wel meidenkleren geweest.” Ondanks dat er zuinig werd geleefd, was er toch sprake van enige luxe, onderkent ook Rob. Dat hadden we te danken aan het werk van pa, waardoor we al heel vroeg een auto, telefoon en televisie hadden. De kinderen uit de buurt kwamen bij ons woensdagmiddag Dappere Dodo kijken.

Die buurt was inmiddels de Piuslaan in Stratum, waar Rob - twee jaar oud - al op de dag van verhuizing in 1956 voor paniek zorgde. Hij was kwijt. Niemand wist waar hij was. De zoektocht eindigde in het huizenblok naast dat van ons. Daar werd hij slapend gevonden. „Ja, ik ben altijd een ondernemend type geweest”, zegt hij. Hij herinnert zich ook dat je toen nog heel makkelijk de Piuslaan kon oversteken en dat er een knipperbol werd geplaatst op de kruising met de Heezerweg. Rob: „Dat was groot nieuws, want zelfs het NTS-journaal kwam opnamen maken.”

‘STUDIE AFMAKEN? IK ZIT HIER ELKE TWEE WEKEN MET DEN UYL AAN TAFEL’

Na de basisschool aan de Sint-Norbertuslaan ging hij studeren aan het GLE. Daar bleek overduidelijk dat de bètavakken hem veel beter lagen dan de talen. Hij stroomde vervolgens door naar de Pedagogische Academie, maar is nooit onderwijzer geworden. Ondertussen was hij zich wel in politiek gaan interesseren. Hij zette in Eindhoven een afdeling van de Jonge Socialisten (JS) op, met 85 leden al snel

de grootste afdeling van het land. Na de PA volgde een universitaire studie in Amsterdam. Eenmaal in de hoofdstad werd hij meteen internationaal secretaris van de JS. En na een jaar voorzitter. Dat werd hij enkele jaren later ook van de afdeling Amsterdam van de PvdA, een club met 8.000 leden. „Ik heb er twee collegeonderhandelingen gedaan. De vergaderingen werden door honderden leden bezocht. En die moest ik leiden: dat broekje van 28 uit Brabant. Maar ik heb er wel veel van geleerd.”

Van het leren aan de universiteit kwam niet veel terecht. Hij had gekozen voor de richting Andragologie, zoiets als de studie van de gedragsverandering van mensen. En aan het thuisfront waren ze niet al te vrolijk over de ‘escapades’ van de zoon in Amsterdam. Een groot deel van de rekening moest immers vanuit Eindhoven betaald worden. Op een dag greep pa dan ook de telefoon en vroeg:

“Wanneer ga je die studie nou eens afronden?” Rob wist dat die vraag ooit zou komen en had zijn antwoord klaar: „Pa, ik ben volop bezig met de JS en intussen ook lid van het partijbestuur. We staan aan de vooravond van een crisis. Ik zit hier elke twee weken aan tafel met Joop den Uyl, Anne Vondeling en Bram Peper. Door die verhalen van Joop heb ik een coherent wereldbeeld gekregen. Ik krijg hier privécollege van de oud-premier. Dat leer ik niet tijdens de colleges op de universiteit. Uiteindelijk bleek pa's hart rood genoeg. Hij zei: 'Jongen, doe maar.'”

Daar heeft hij nooit spijt van gehad, zeker niet toen Rob in 1989 - 35 jaar oud - in de Tweede Kamer kwam. Pa was trots. Rob: „Zoiets had hij zelf ook gewild, in ieder geval als raadslid in Eindhoven. Hij stond ook ooit op de lijst, was ook gekozen, maar heeft het niet gedaan. Hij vond dat hij het niet kon combineren met zijn werk als journalist en politiek commentator. De enig juiste beslissing.”

Rob was dertien jaar voor de PvdA lid van de Tweede Kamer, met als aandachtspunten Verkeer en Waterstaat en Buitenlands beleid. Hij stond in die periode aan de basis van twee parlementaire enquêtes: die over de Bijlmerramp en de Bouwfraude. De laatste was in 2002 ook de inleiding voor zijn vertrek uit Den Haag. Hij wilde de zaak grondig aanpakken. Te grondig, vond fractieleider Ad Melkert, die hem daarom het woord ontnam. „Ik vond het heel erg om in het eigen team te moeten discussiëren over integriteit. Het ging niet over links of rechts, maar over deugt het of deugt het niet. Dit deugde niet. Persoonlijke belangen werden ineens belangrijker dan partijpolitieke belangen.”

In de periode dat Rob in Amsterdam

woonde, kwam Irene in zijn dagelijks leven. De oorsprong van hun relatie ligt bij korfbalvereniging Eindhoven. Die sport is ons met de grootste mogelijke paplepel ingegoten. Pa was oprichter en vele jaren voorzitter van Eindhoven en ma was lid van de Technische Commissie. Korfbal is de enige gemengde teamsport en daardoor een goede voedingsbodem voor de liefde. Het bewijs leverde de familie Van Gijzel met vijf korfbalhuwelijken: Wil en Gerda, Bert en Trudy, Jan en Tineke, Margriet en Loek en als laatste Rob en Irene. Hun relatie dateert van juni 1986, tijdens een reünie van Eindhoven.

'IK VIND DE VERKIEZING TOT 'SLIMSTE REGIO' ECHT GEWELDIG'

Rob liep daar Irene tegen het lijf en stelde de vraag: 'Hoe is het?' Irene, altijd in voor een grap, antwoordde: 'Goed, ben getrouwd en heb twee kinderen.' Waarop Rob een geschrokken gezicht moet hebben getrokken, want ze herstelde het onmiddellijk. Ze verlieten die avond samen het clubhuis van EKV Eindhoven, zij trok in Amsterdam bij Rob in, ze verhuisden samen naar Den Haag, trouwden in mei 1992 en kregen twee dochters. En de vijf korfbalhuwelijken houden nog steeds stand.

Na de clash met Melkert, liet Rob de Kamer achter zich. „We zeiden tegen elkaar dat we een nieuw leven wilden beginnen. Dat kon alleen maar in Eindhoven zijn. We moesten op zoek naar nieuw werk en dat werd ons eigen bedrijf: adviesbureau Politeia. Dat was heel plezierig. Weliswaar met een hoop eigen verantwoordelijkheid, maar in ieder geval minder stress en gezeur. En de waardering was groot.”

In 2003 deed Rob voor de eerste maal een gooi naar het burgemeesterschap. Hij moest het in de 'finale' afleggen tegen Alexander Sakkers. „Bij een volgende gelegenheid wilde ik alleen maar deelnemen als er een referendum zou plaatsvinden. Ik kende hier inmiddels het gesloten systeem, en wist dus ook hoe het liep. Het was niet transparant, je zag niet hoe zaken geregeld waren. Dat had te maken met macht en spelletjes. Daar hebben Welschen en Sakkers ook last van gehad.”

Dan komt de waarschuwing van zijn woordvoester Willemijn; we moeten er echt een einde aan maken, de volgende afspraak wacht. En dan te bedenken dat heel veel onderwerpen op mijn lijstje nog onbesproken zijn gebleven. Bijvoorbeeld PSV, de vakanties, zijn hobby's, de marathon. Toch moet ik er nog eentje aankaarten. „Rob, je staat dit jaar op nummer 1 in de top 50 van FRITS”, zeg ik dan. Tot mijn geluk reageert hij. „Eerlijk gezegd ben ik niet zo van die persoonlijke lijstjes. Maar dit vind ik wel leuk. Tegelijkertijd vind ik ook dat je zoiets moet relativiseren, want je bent *wie* je bent en niet *wat* je bent. Als ik straks burgemeester af ben, ziet de wereld er heel anders uit.”

Ondanks de druk op de tijd gaat hij dan toch

De installatie van Rob als burgemeester van Eindhoven in april 2008, met ma Annie (l), Jan, Willem en Margriet (m) en schoonzus Tineke (r)

weer even door. Want hij wil nog wel iets zeggen over lijstjes. „Ik vind de verkiezing tot 'slimste regio' echt geweldig. Dat is een erkenning van de mensen die er hard aan trekken. Overigens, de 'slimste regio' bestaat niet. De mensen hier zijn slim. Denk aan figuren als Harry Hendriks, Thom Aussems, Peter Kentie en Elies Lemkes. Die zijn bezig de stad sprongen te laten maken. En vergeet ook bijvoorbeeld De Lage Landen en Woonbedrijf niet, want die doen op maatschappelijk vlak zo veel voor de stad.”

En dan zit Rob toch nog even op zijn praatstoel, want hij wil duidelijk maken dat de insteek van de regio was om economisch tweemaal zo snel te groeien als de rest van het land. „Nou, dat is dus goed gelukt, want het was - ondanks de crisis - bijna driemaal zo snel. Ons land zat vorig jaar op 1,2 procent en wij zelfs op 3,1. Dat is een enorme erkenning van onze regio. En wat denk je van de jeugdwerkloosheid, die hier met de helft is gedaald. Ons staat nog een groeiperiode van zeker vijftien jaar te wachten. En als we het

over Glow, design, ASML, VDL of de TU/e hebben, dan is iedereen toch trots?”

Zo, dat wilde de burgemeester in Rob toch nog even gezegd hebben.

Hij staat op, kijkt me aan en zegt: „Och Jan, alles kan toch niet. Dit was al het langste interview dat ik het laatste jaar heb gegeven.” Mij rest niets anders dan hem te bedanken en met een schuin oog op zijn overvolle agenda te zeggen: „Tot zaterdag, op de verjaardag van zus Margriet.”